

De Energietransitie als co-creatie: *van complexiteit naar kansen*

Samen werken aan nieuw handelingsperspectief
voor de energietransitie in de gebouwde omgeving

De energietransitie waar iedereen aan mee wil doen

Met die insteek werken Twynstra Gudde, Matching Futures en MV design aan nieuw handelingsperspectief voor de energietransitie in de gebouwde omgeving. We werken aan perspectief dat partijen enthousiast maakt en verbindt. Met onze ontwerpaanpak maken we onbenutte kwaliteiten van de stad zichtbaar en nodigen we mensen en organisaties uit om in actie te komen. Samen met onze klanten, ontwerpers, experts en bewoners werken we kansrijke perspectieven uit en brengen deze in praktijk.

Deze handout geeft je een eerste beeld van onze aanpak. Is je interesse gewekt, neem dan contact op voor een gesprek of kennismakingsworkshop!

ONZE ERVARING

De energietransitie wordt alleen een succes als nu wordt gedaan wat nodig is voor morgen. Daarvoor moeten partijen met uiteenlopende achtergronden en belangen samenwerken. De adviseurs van Twynstra Gudde excelleren in samenwerkingsvraagstukken in de energietransitie, van visie- en strategieontwikkeling tot het opzetten, uitvoeren en evalueren van projecten en programma's.

Twynstra Gudde heeft al meer dan 50 ontwerptrajecten vormgegeven en begeleid in de publieke sector, rond mobiliteit, ruimtelijke ordening, de toekomst van langdurige zorg, klimaatadaptatie, landbouwinnovatie en duurzaamheid. Nu gaan we onze aanpak toepassen op het vraagstuk van de energietransitie voor de gebouwde omgeving.

Wat je kunt leren van een bezoek aan de hakkenbar om de hoek

De hakkenbar van de schoenmaker is een prettig georganiseerde rommel. Op de bar liggen de schoenen die klaar zijn, als er iemand binnenloopt pakt de schoenmaker feilloos het juiste paar ertussenuit. Op de grond liggen pakketjes die in de loop van het gesprek afgehaald worden. "Elke tiende persoon in de winkel koopt iets" zegt de schoenmaker als we vragen waarom hij dit doet. Aan de bar zit een wat verwarde man die onomzichtig zijn snor drukt als we binnenlopen. De schoenmaker zegt met een knipoog: "Ik ben ook een beetje de psycholoog van de buurt."

In een tweedaagse design sprint in Spring House Amsterdam hebben we onze aanpak samen met 15 verschillende partners verkend – publiek en privaat – die betrokken zijn bij de transitie: gemeenten, corporaties, coöperaties, rijk, provincies, waterschappen, netbeheerders en ingenieurbureaus. Tijdens het bezoek aan de schoenmaker wordt de uitdaging zichtbaar: hij kent iedereen en voelt zich verbonden met de wijk, maar tussen hem en de gemeente

botert het niet, hij heeft het gevoel dat ze hem dingen opdringen. We leren van de schoenmaker, die beseft dat hij alleen kan overleven als hij zich verbindt met de wijk, en verder kijkt dan de neuzen van zijn schoenen.

15 probleemeigenaren en een ontwerpaanpak

Door ons in te leven in wat mensen zoals de schoenmaker echt beweegt kan nieuw perspectief op de transitie ontstaan. We gaan zien dat thema's als verbinding met je omgeving, en het verlangen naar onafhankelijkheid een belangrijke rol spelen bij hoe mensen zich voelen en gedragen.

"Het gesprek met de schoenmaker was een eye-opener, je hebt zo'n ander gesprek als je er open in gaat."

Onze ontwerpaanpak in de energietransitie

ANALYSE EN ONDERZOEK

In kaart brengen van beschikbare informatie over de opgave en analyseren van stappen die al gemaakt zijn, bieden een goede basis om de context en stakeholders te begrijpen.

Start

Hoe kunnen we de energietransitie versnellen samen met de betrokken mensen en organisaties?

1 Context in kaart

Help! Wat komt er allemaal kijken bij het verduurzamen van de gebouwde omgeving?
Met tools als de *Socio technische analyse* en *Tijdlijn trends analyse* brengen we de context in kaart.

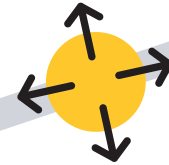
2 Empathisch onderzoek

Wat beweegt onze stakeholders; van burgers en ondernemer tot rijk of industrie? In gesprek met stakeholders over hun waarden en verlangens onder begeleiding van onze experts.

'Bijzonder wat de customer journey aan vragen, emoties en spanning naar boven brengt'

3 Tot de kern

Wat is de kern van onze opgave? Wat maakt de energietransitie in dit gebied tot een taai vraagstuk? Aan de hand van *paradoxen* en *thema's* op zoek naar herkenbare drijfveren.

'Ik voel mij onafhankelijk en dat is bevrijdend'

SAMENWERKEN

De energietransitie vraagt samenwerking, van bewoner en ondernemer tot rijk of industrie. We bouwen voort op onze ervaring in samenwerkingsvraagstukken.

5 Uitproberen in de praktijk

Werken onze ideeën in de praktijk? *Uitproberen van ideeën* in de context van de opgave om concepten aan te scherpen. We testen stapsgewijs.

4

Eerste concepten creëren

Hoe kunnen we deze uitdaging zo oplossen dat het past bij de stakeholders en niet bij alleen techniek of financiën? *Reframen* en creëren van nieuwe ideeën onder begeleiding van ontwerper(s).

'We zien nieuwe verbanden en manieren om met elkaar in gesprek te gaan. Nieuw perspectief helpt ons om in mogelijkheden te denken'

'Het werd steeds gewoner dat het onaf voelt'

'Je bedenkt het, je toetst het, je verbetert het'

'Het lukt steeds beter om taal te vinden en verbinding te maken met en tussen de mensen en organisaties op lokaal niveau'

Toepassen

Hoe zorg je dat we leren van onze ervaring, ook voor de vele volgende uitdagingen van de energietransitie? Met *project- en innovatiemanagement*, lerend evalueren en begeleiding van prototypen.

LEIDERSCHAP

Past het ons op deze manier te werken? Wat vraagt ontwerpend/lerend werken aan de energietransitie van onze organisatie?

6 Delen van proces en uitkomst

Hoe nemen we collega's en partners mee in deze aanpak en mogelijke oplossingen? *Vertalen en verbeelden* van uitnodigend aanbod voor organisatie en besluitvorming.

'Ons concept blijkt aanstekelijk, partijen voelen zich uitgenodigd om mee te doen'

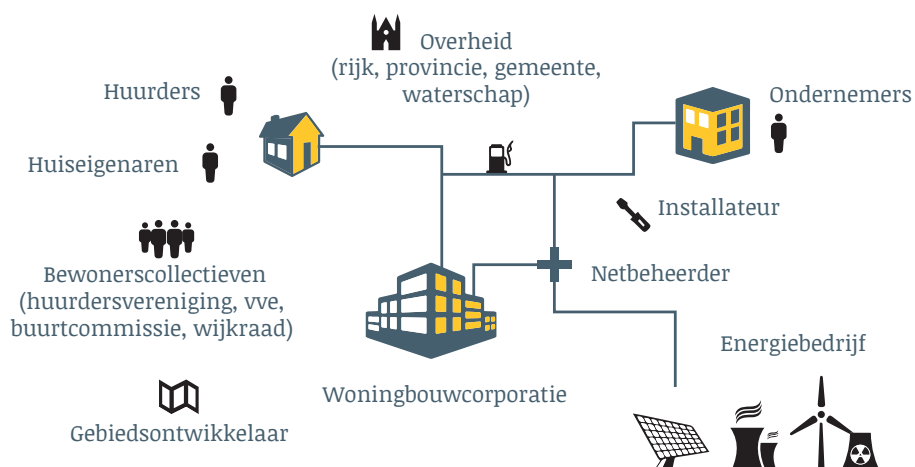
'Door een ontwerpproces van begin tot eind te doorlopen hebben we nieuwe ideeën opgedaan over hoe we onze rol kunnen invullen'

Van Den Haag tot aan jouw keuken

Om de energietransitie in Nederland te realiseren worden er op allerlei verschillende schaalniveaus keuzes gemaakt: van Den Haag tot aan jouw keuken. Sommige van die keuzes worden snel gemaakt, andere duren langer en hebben invloed op hoe je leeft, hoe de wijk er uit ziet en hoeveel CO2 we in de toekomst uitstoten. Het is complex, want al die niveaus haken op elkaar in. Dat betekent samenwerken, agenda's en plannen afstemmen: overheden, energiebedrijven, netbeheerders, woningbouwcorporaties, ondernemers, installateurs. En natuurlijk: bewoners, mensen die zo prettig en vrij mogelijk willen leven, hun dromen waar willen maken, met hun geliefden dichtbij. Wij starten bij de bewoners en hun belevingswereld, omdat ze een bron kunnen zijn van verrassend perspectief dat helpt om al die partijen samen te laten werken aan een gemeenschappelijke toekomst.

BELANGRIJKE SPELERS

Energietransitie in de gebouwde omgeving

Samen met een groeiend netwerk van partners in de transitie (zie plaatje hiernaast) werken we aan nieuwe handelingsperspectieven op de transitie. Die baseren we op enerzijds een grondige analyse van het vraagstuk in haar (lokale) context. En anderzijds op de thema's die we halen uit empathisch onderzoek onder bewoners, dat wat hen beweegt in hun dagelijks leven.

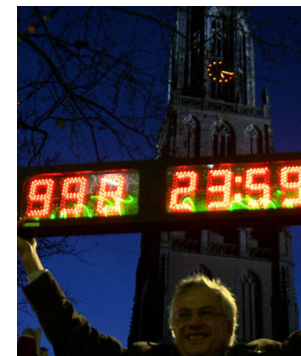
Vierdaagse: zorg voor beleving en verrassende verbindingen!

De Vierdaagse kent allerlei elementen die bij de transitie meestal ver weg lijken. Er is pijn, er zijn helden, er is kwetsbaarheid en hulp, er is overwinning en feest, er wordt gefaald, er wordt samengewerkt, er zijn ontmoetingen tussen heel verschillende mensen. De Vierdaagse is een inspiratie omdat ze laat zien hoe een individuele prestatie afhankelijk is van en samen gaat met een collectieve prestatie.

Wildkamperen: wat neem je mee en wat laat je achter?

Als je gaat wildkamperen ben je helemaal zelfvoorzienend. Je zoekt de grenzen op van je eigen comfort, maakt op een heel fundamenteel niveau keuzes over wat je echt nodig hebt en wat niet. Wildkamperen is een zelfgekozen beperking. Wat gebeurt er als we de energietransitie door deze bril bekijken. Welke 'overlevingsstrategieën' kunnen ontstaan op wijkniveau. Hoe kan de eigen keuze en het avontuur centraal komen te staan, in plaats van een opgelegde beperking?

De slimme planner: de transitie als agendaprobleem

Naar welk moment kijk jij uit in de toekomst? Kijk je überhaupt vooruit? Ga je binnenkort verhuizen of heb je juist net je tuin opnieuw ingericht? De tijd is misschien de grootste oplosser van problemen. Wat gebeurt er als we de transitie in de gebouwde omgeving bekijken als agendaprobleem? Welke verschillende mogelijke toekomstige zaken zitten elkaar in de weg en waar komen ze juist samen?

Nieuwsgierig geworden naar wat deze aanpak voor jou kan betekenen? Wil je samen met andere organisaties en ontwerpers werken aan een transitie die van iedereen is?

Neem contact op voor een gesprek of een kennismakingsworkshop

Jaap Warmenhoven
jaap@matchingfutures.com
06 51841689

Hanke Nijman
hni@tg.nl
06 82440761

Twynstra
Gudde

Matching
Futures

SPRING
HOUSE